

I.

FŐVÁROSI BÍRÓSÁG

...P.../2008/29.

A Magyar Köztársaság nevében!

A Fővárosi Bíróság dr. Bálint Tünde ügyvéd, majd dr. Medve Zsuzsa ügyvéd, ezt követően dr. Keszthelyi Oszkár ügyvéd /... által képviselt felperes neve szám alatti lakos/ felperesnek

a Sár és Társai Ügyvédi Iroda /dr. Sár Csaba ügyvéd -/ által képviselt alperes neve /... szám/ alperes ellen

szerzői jogsértés megállapítása és egyéb iránt indított perben meghozta és kihirdette a következő

Í T É L E T E T :

A Fővárosi Bíróság megállapítja, hogy az alperes neve alperes ...: ... című könyv kiadása során megsértette felperes neve felperes szerzői jogait, amikor a „...”, a „...” című magyarra fordított művekből olyan idézeteket közölt, amely idézetek megváltoztatott, felperes neve hozzájárulása nélküli szövegrészek.

A bíróság kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül a fenti ítéleti megállapítást tegye közzé egy ízben a saját költségén az ... című hetilapban.

A bíróság kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 25.000 Ft /azaz Huszonötezer Ft/ díjat, valamint 200.000 Ft-ot /azaz Kettőszázezer Ft-ot/ nemvagyoni kártérítés címén, és az összeg után 2004. október 20. napjától a kifizetésig terjedő időre járó törvényes mértékű késedelmi kamatot, valamint 114.000 Ft + ÁFA /azaz Egyszáztizennégyezer Ft + ÁFA/ összegű perköltséget.

Az ítélet ellen a kézbesítéstől számított 15 napon belül a Fővárosi Ítéletáblához címzett, a Fővárosi Bíróságnál 4 példányban benyújtandó fellebbezésnek van helye, amelyet a másodfokú bíróság kérelemre - a tárgyalás mellőzésének a törvényben meghatározott eseteiben is - tárgyaláson bírál el, illetőleg a fellebbezési határidő lejártá előtt előterjesztett közös kérelemre tárgyaláson kívül bírál el.

Az ítélet ellen fellebbezést előterjesztő peres fél számára a jogi képviselet kötelező.

Amennyiben az első fokú eljárásban jogi képviselő nélkül járt el a fellebbezést benyújtó peres fél, úgy fellebbezéséhez csatolja jogi képviselője meghatalmazását, illetve amennyiben pártfogó ügyvéd engedélyezése iránti kérelmet terjesztett elő a lakóhelye szerint illetékes Igazságügyi Hivatalnál, ennek igazolását.

I N D O K O L Á S :

felperes neve fordításában és jegyzeteivel két XIII. századi izlandi saga jelent meg a „...” és a „...” címmel 1995-ben.

Az alperesi kiadó 2003-ban jelentette meg ...: ... című művet ... fordításában.

... a fordítás során felhasználta felperes neve saga fordításainak egy részét is, erről nem tájékoztatta felperes nevet, és a felhasznált saga idézeteket megváltoztatta „módosítottam” kifejezéssel jelezve ezt, a módosításhoz azonban felperes neve hozzájárulását nem kérte.

A felperes hivatkozása szerint mintegy 50 sor prózai és hat sor versfordítást használtak fel tőle, tizenkét sor jegyzetszöveggel együtt.

A felhasznált szövegrészek módosításakor ... műfordító lábjegyzetben utalt arra: „E helyütt módosítottam felperes neve fordítását /a fordító/”.

A felperes az általa korábban fordított mű részleteinek az ilyen módon való felhasználását sérelmezte, és mert eredménytelenül kérte azt, hogy az alperesi kiadóval közölt igényét rendezzék, ezért a bírósághoz fordult keresettel.

Kereseti kérelme szerint annak megállapítását kérte, hogy az ő fordításait jogosulatlanul használták fel, valamint tájékoztatása nélkül meg is változtatták a felhasznált fordításrészletet. Emiatt nyilvános elégtétel adására kérte kötelezni az alperesi kiadót az ... című hetilapban való, általa megszövegezett szöveg közlésével, és kérte eredetileg adatszolgáltatásra is kötelezni az alperest, utóbb ezt a keresetét nem tartotta fenn, viszont jogosulatlan felhasználás miatt 25.000 Ft díjat igényelt, illetőleg nemvagyoni kártérítés címén 200.000 Ft megfizetését.

A peres eljárás során az alperesi kiadó a keresetet megalapozatlannak találta, mert nem történt szerzői jogi értelemben vett felhasználás ez esetben. ... műfordító ugyanis idézett a korábbi, az általa lefordított műhöz kapcsolódó fordításokból, tehát szabad felhasználás történt, ahol pedig a korábbi fordítástól szükséges volt eltérni a szöveggörnyezet miatt, ott ... utalt a korábbi fordítás tényére, megjelölte a fordító nevét és azt is, hogy szükséges volt a korábbi fordítás módosítása, mert ... szerző gondolatmenetéhez igazodva az eredeti fordítást nem lehetett beleilleszteni a szöveggörnyezetbe. A műfordító tehát az idézeteket a fordító nevének feltüntetésével egy önálló műben szerepeltette, ennél fogva szabad felhasználásról van szó, amely miatt díjigény sem követelhető.

Kizárólag az a változtatás, vagy átdolgozás sértő szerzőre nézve, ahol az eredeti műre nézve torzító, csonkító jellegű, olyan megváltoztatásról van szó, amely a szerző becsületére, jóhírnevére sérelmes. A perbeli esetben azonban a felperes nevének említése éppen elismerés volt a felperes, mint fordító felé.

Az alperes indítványára a bíróság szakértői véleményt szerzett be, az eseti szakértő megállapításai a következők voltak:

A szakértő tájékoztatta a bíróságot, hogy a fordításra vonatkozóan szakmai szabályok nincsenek, de vannak elvárások és íratlan követelmények.

... műfordító a szakmai követelményeknek megfelelően jelezte, hogy a felperes fordításait veszi át, s jelezte azt is, hogy módosítja a felperes fordítását, vagy pedig ehelyett saját fordítást készít.

Az a kitétel, hogy módosítás, nem jelent értékítéletet s azt sem, hogy javítása szorulna egy szövegrész. A módosításnak számos oka lehet, a fordító ezzel jelezheti, hogy a kérdéses szöveghely részben az ő önálló fordítása, részben pedig egy forrásmunka átvétele. Ennek azonban az elkülönített megjelölése technikailag lehetetlen és megoldhatatlan. Ugyanis

szavanként nem lehet lábjegyzetelni.

Az eseti szakértő tudomása szerint az olyan művek esetén, mint ... munkája is, bevett gyakorlat, hogy a mindenkori szövegkörnyezet értelmezésének és értelmezhetőségének szorításában a fordító az adott átvett idézetet filológiaiailag indokolt esetben módosítja. A módosítás a kérdéses szöveghelyre vonatkozik, s azt fel is kell tüntetni. ... műfordító ezeknek a követelményeknek eleget tett.

... az ... kötet szövegelőzményeivel is összhangban álló fordítást készített, a módosítás helyenként elengedhetetlenül szükséges volt. Így a fordítás nem hibás, hiszen az izlandi eredetit hűségesen kívánta visszaadni. Az lehet, hogy a módosítás kitétel nem szerencsés, mert esetenként önálló fordításról van szó ... anyaga tekintetében, anélkül, hogy ezt jelezte volna.

Az elsőfokú bíróság a ...P.../2004/51. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította, az eseti szakértő véleményét elfogadva.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A perben eldöntendő kérdés az volt, hogy jogosulatlanul használta-e fel az alperes a műben a felperes fordításait, vagy pedig az idézés szabályait betartva, a szabad felhasználás körében történt-e felhasználás, illetőleg azoknak a fordításoknak a tekintetében, ahol a fordító módosította a felperes fordítását, a mű megváltoztatása történt-e, vagy pedig önálló fordítás készült.

Az helyénvaló volt, hogy a bíróság szakértőt vont a perbe, viszont nem volt arra figyelemmel, hogy a kirendelt eseti szakértő a sérelmezett mű létrehozásában maga is részt vett, ennél fogva a szakértőre vonatkozó kizárási ok állt fenn. Az ...: ... című műben több esetben történik utalás ..., akit a bíróság eseti szakértőként rendelt ki. A felperesi kifogásra is tekintettel tisztázni kellett volna a szakértő és a fordító meghallgatásával azt a kérdést, hogy a szakértő érintett-e, a perbeli mű elkészítésében részt vett-e, ennél fogva várható-e tőle elfogulatlan szakvélemény.

Az elsőfokú bíróságnak meg kellett volna hallgatnia ...et is. Tisztázandó kérdés, hogy a felperes által vitatott fordításrészek az orosz, illetőleg a német nyelvű, vagy az eredeti ó-izlandi szöveg alapján készültek-e. Ezért szükséges a fordító meghallgatása az eljárás során. Ha változatlanul szükséges, de más szakértő kirendelése, célszerű az SzJSZT kirendelése.

Tisztázni kell azt is a fordító tanúkenti kihallgatásával, a perben szereplő fordítások és az alperesi fordítás alapjául szolgáló eredeti ... mű összehasonlításával, hogy a kifogásolt részek közül melyek a felperes művéből átvett, vagy idézett részek, illetőleg melyek az alperesi fordító saját fordításai.

Az újabb eljárás során a bíróság meghallgatta dr. ... műfordítót tanúként.

A tanú előadta, hogy a kiadó kérte fel a fordítás elkészítésére, vagyis az ... mű lefordítására.

Az ... műben található izlandi nyelvi szövegrészek tekintetében - mert az eredeti izlandi nyelvvel kívánta összehasonlítani ... orosz nyelvű szövegét - a fordító részére egy ismerőse segített magyar nyelvre lefordítani az izlandi szövegrészt. A tanú megemlítette, hogy ... is segített az eredeti izlandi szöveg kellő megismerésében.

A fordító azt tartotta szem előtt, hogy ... gondolatmenetéhez illessze saját fordítását, de nemcsak a tudományos szövegrészt, hanem a korábbi szövegrészeket is, azaz a saga-k korábban lefordított szövegeit.

Bár abból indult ki, hogy ... megfelelően fordította oroszra az idézett saga szöveget, de erről szeretett is volna meggyőződni, ezért a szakmai szokásoknak megfelelően megnézte, hogy van-e magyar nyelven publikált korábbi fordítása a sagak-nak, s így jutott el felperes neve

felperes fordításához, de ... és ... fordításait is végigolvasta.

A lefordított tudományos szöveg gondolatmenetébe illeszkedő, a felperes által készített fordítást megfelelőnek találta, ott is ahol a maga fordítása helyett azt megfelelőbbnek és jobban illeszkedőnek tartotta, de felperes neve képi megoldásait időnként zavarónak találta, s ezért más megoldást írt le. Az általa leírt megoldás azután illeszkedett az addigi fordítás menetébe és ... gondolatmenetéhez is. ... egy tudományos értekezést írt, de költői munkákat is felhasznált. Ezért az izlandi saga szövegeket sem hagyhatta ki ... szövegéből, hiszen azok szervesen illeszkedtek a tudományos műhöz.

A fordító hozzájárulását az átvett szövegrészekhez nem kellett kérni, hiszen ilyen szokások nincsenek. Egyébként a felperest nem is ismerte.

A „módosítás” kifejezést arra alkalmazta, hogyha a mondat nagy részét, vagy túlnyomó részét átvette, de egyes szavak helyett mást illesztett oda, mert nem lehetett megérteni az addig általa lefordított szöveghez képest egy-egy metaforát például, s ezért azt más szóval helyettesítette.

A bíróság elrendelte a Szerzői Jogi Szakértő Testület véleményének a beszerzését is arra a kérdésre nézve, hogy a szakmai szokásoknak megfelel-e az az eljárás, ha a fordító egy korábbi műfordítás részét átvéve azon változtat, akár hogy az általa fordított szövegkörnyezethez az illeszkedjen.

Megfelel-e az idézés szabályainak, hogy egy fordítás részleteit megváltoztatva beilleszti a maga által fordított szövegbe, feltüntetve azon a fordító nevét és a fordítás tényét.

Végül, hogy a „módosítottam” kifejezés a szakmai szokásoknak megfelelően jelzi-e, hogy megváltoztatták a fordítást anélkül, hogy ahhoz előzetes engedélyt kérnék a fordítónak.

A Szerzői Jogi Szakértő Testület eljáró tanácsa jelezte, hogy nem teljesen ismeretlen eljárás az, ha egy korábban megjelent műfordítás részletét más műbe, műfordításba veszik át, és az átvevő az általa fordított szöveg értelmében megfelelően, ahhoz igazodó módon azt csekély mértékben meg is változtatja.

A perbeli esetben azonban más szempontokra is figyelemmel kellett lenni.

A fordítások készítői ugyanis számos lehetőség közül választhatnak, ha saját fordításuk alapjául szolgáló mű korábban már lefordított műrészletet is tartalmaz. Elsődlegesen alkalmazott eljárás - és ez szakmailag széles körben elfogadott -, hogyha e részletek tekintetében a korábbi fordítást használják a fordító megjelölésével.

Ha ez nem célszerű, mint a jelenlegi ügyben is, a fordító más megoldást is alkalmazhat, például azt, hogy egy másik korábbi saját fordítását használja fel, például a gondolatmenet megfelelő illusztrálása végett, vagy hogy az eredeti fordításból átvett részletet értelmező, magyarázó megjegyzéssel látja el /például jelöli, hogy „jelentése”, vagy „értsd:”/.

A fordító tehát szakmai szempontból nincsen kötve egy korábbi fordítás kötelező átvételéhez.

A műfordítás részletek más művekbe történő átemelésének kérdése esetén azonban arra kell elsősorban figyelemmel lenni, hogy az a szerzői jogi szabályokkal, elsősorban az Sztj-tel összhangban történjen, hiszen a jogszabályt semmiféle szakmai szokás nem írhatja felül. Az átvétel módja különös jelentőséggel bír. A szabad felhasználás esetköreit meghaladó, engedélyköteles felhasználás esetében elsősorban maga a felhasználási engedély rendelkezhet az átvett részletek módosításának lehetőségéről. A szabad felhasználás esetén pedig tipikus eset az idézés, illetőleg az átvétel, ahol az átvett

fordításrészek módosításának lehetősége különböző.

Idézés során a szövegmódosítás lehetősége nem áll fenn, hiszen az idézetnek az eredetihez hűnek kell lennie, s nem csupán gondolati szinten, hanem pontosan az eredeti kifejezőmód védelme által indokolt szövegszerűségében is.

Miután a perbeli esetben átvételről nem beszélhetünk, s azért sem, mert a részletek hosszúsága, irodalmi jellege mind, az eredetileg is idézésre irányuló szándékot támasztják alá, ezért azt kellett vizsgálni, hogy az idézés szabályainak megfelel-e a perbeli eljárás.

A Szakértő Testület arra következtetett, hogy nem felel meg az idézés szabályainak az az eljárás, ha az idézett művet, fordítást az eredeti fordító engedélye nélkül megváltoztatják. Ez akkor is így van, ha egyéb részleteiben az eljárás az idézés szabályainak megfelel, például saját fordításba történő beillesztés miatt és a fordító nevének és a fordítás tényének feltüntetése okán.

A perbeli esetben az eredeti fordítás, illetőleg az átvett műben szereplő módosított szöveg között olyan nagy mértékű a különbség esetenként, amely miatt az átvett mű szövege gyakorlatilag teljes egészében elszakad az eredeti fordítás formai- és gondolatvilágától. Ez esetben lényegében új fordításról beszélhetünk.

Ez esetben viszont az eredeti fordító nevének feltüntetése nem szükséges, sőt aggályos is lehet.

A „módosítottam” kifejezés nem felel meg az idézés törvényi szabályainak, de megjegyezte az eljáró szakértői tanács azt is, hogy a módosítások helyenként szabálytalanok és indokolatlanok voltak, de ennek okát sem jelölte meg a fordító. Az pedig elvárás, hogy egy művön belül a kiválasztott módszert, annak minden részében, egységesen alkalmazzák.

A felperes a Szerzői Jogi Szakértő Testület állásfoglalását minden elfogadva fenntartotta eredeti kereseti kérelmét, míg az alperes a Szakértő Testület véleményét nem tudta elfogadni, azt úgy ítélte meg, hogy elsősorban jogkérdésben foglalt állást, holott a bíróság megkeresése a szakmai szokások felderítésére vonatkozott. Ezt annak alapján is következtette, hogy a Testület nem vette figyelembe azt a bőséges dokumentációt és szakirodalmi példát, amelyet az alperes becsatolt az eljárás során, arra nézve, hogy az idézés során milyen módszereket alkalmaznak a szakmai szokások szerint. Emellett az egyébként kifogásolható jogi okfejtések tévesek is.

Az alperes indítványozta, hogy a bíróság hívja fel a Szakértő Testületet a szakvélemény kiegészítésére, hogy a bíróság által feltett kérdések közül válaszolja meg a szakmai szokások feltérképezésére és ismertetésére vonatkozó kérdéseket. Emellett kérte azt is, hogy bíróság hallgasson meg tanúként egyetemi oktatókat és tudományos kutatókat, hogy a szakmai szokásokat felderítse.

A bíróság azonban nem tartotta szükségesnek a Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményének kiegészítését, mert nem osztotta az alperesi álláspontot sem, de ettől függetlenül a Szakértő Testület a bíróság által feltett kérdésekre nézve megadta a megfelelő, a jogvita eldöntése alapjául szolgáló válaszokat, hiszen foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a fordítói szakmai szokások hasonló esetekben mit jelentenek, s különösen kiemelte azt, amely viszont vitán felül álló, hogy a szakmai szokások a szerzői jogi törvény rendelkezéseit nem írhatják felül. Ezekből pedig az is következik, hogyha az idézés szabályait nem tartja be az idézett szövegrészt átvevő, az esetben nem lehet szó arról, hogy a szakmai szokásoknak ugyan megfelelően eljárva, de a jogszabályi

rendelkezőkkel ellentétesen történt idézések miatt nem lehet megállapítani a jogsértés tényét.

A bíróság a felperes fenntartott kereseti kérelmét az újabb eljárás során lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként megalapozottnak találta:

A felperes az eljárás során megjelölte, hogy mely átvett szövegrészletek tekintetében tartja jogsértőnek a fordító eljárását, illetőleg a kiadó eljárását, amikor olyan fordítással jelentette meg ... művét, amely a felperes személyére nézve jogsértő.

A felperes ezen a megjelölésen túl nem kérte külön kereseti kérelemként annak megállapítását, hogy vajon melyik átvett szövegrész tekintetében történt jogsértő felhasználás, amely jogosulatlan, hozzájárulása nélküli és jogsértő módon megváltoztatott szövegfelhasználás, ezért a bíróság ezekre a felperes által megjelölt szövegrészekre nézve nem is tér ki, hiszen a felperes nem egy konkrét sérelmezett szövegrész tekintetében terjesztette elő keresetét, hanem annak megállapítását kérte, hogy az alperesi kiadó által megjelentett könyvben olyan általa lefordított szövegrészek módosított, megváltoztatott, hozzájárulása nélküli felhasználása történt meg, amely személyhez fűződő- és vagyoni jogait is sértette.

A felperes által korábban lefordított szak-ból vett részletekből a fordító saját személyes előadása szerint is átvett, azaz idézett részleteket, hogy az az ő előadása szerint ... gondolatmenetéhez megfelelően illeszkedő szövegrész legyen.

A fordító maga utalt arra, hogy esetenként, hogyha egy-egy általa el nem fogadható metaforával találkozott a felperes által lefordított, de átvenni szándékozott szövegrészben, azt módosította.

... tehát a felperes által lefordított szak-ból idézett, ennél fogva a bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy vajon az idézés szabályainak betartásával történt-e az átvétel, tehát a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény /továbbiakban Szjt.34.§./1/ bekezdése szerinti szabályok szem előtt tartásával.

Az Szjt.34.§./1/ bekezdése szerint a mű részletét - az átvevő mű jellege és célja által indokolt terjedelemben és az eredetihez híven - a forrás, valamint az ott megjelölt szerző megnevezésével bárki idézheti.

Ez esetben tehát ún. szabad felhasználásról van szó, amelyre vonatkozó Szjt.33.§./1/ bekezdése szerint, mert szabad felhasználásról van szó, a felhasználás díjtalan és ahhoz a szerző engedélye nem szükséges.

A perbeli esetben azonban - ahogyan azt a Szakértő Testület megállapította, az egyébként aggálytalan szakvéleményében - e rendelkezéseknek nem felel meg a perbeli eljárás ott, ahol az idézett fordítást az eredeti fordító engedélye nélkül megváltoztatták.

Az alperes azzal érvelt, hogy a szakmai szokásoknak ez az eljárás megfelel, az viszont vitathatatlan, amelyet a Szakértő Testület leszögezett, hogy a szakmai szokások nem mehetnek szembe a szerzői jogi törvény rendelkezéseivel.

A felperes tehát alappal sérelmezte azt, hogy az általa készített fordítás egyes részleteinek az átvételekor azt hozzájárulása nélkül módosította a fordító, megváltoztatta a szöveget, és így használta fel. Ugyanis a módosított szövegrész önmagában is jogosulatlan megváltoztatásnak minősül, s ez esetben nem idézésről van szó, amelyhez a szerző hozzájárulása nem szükséges, hanem egy szerzői mű részletének a felhasználásáról, amelyhez azonban az Szjt.16.§./1/ bekezdése szerint a szerző hozzájárulását kell előzetesen kérni.

Mindez azonban elmaradt, ezért a bíróság a felperes kérelmére az Szjt.94.§./1/ bekezdés a./ pontja szerint a jogsértés tényét megállapította, azaz a jogosulatlan felhasználást és megváltoztatást is.

A bíróság megjegyzi, hogy ott, ahol lényegében a Szerzői Jogi Szakértő Testület szerint is egy teljesen új fordítás történt meg az átvett saga részletek tekintetében, nem is kellett volna feltüntetni a felperes nevét és az alapul szolgáló forrásművet, ez ugyanis megtévesztő lehet. Abban a szöveggörnyezetben, ahol azt jelzi a fordító, hogy módosította a felperes szövegrészletét, ott a szerző szakmai hírnevére és becsületére is sérelmes eljárásról van szó, mert azt a látszatot kelti, hogy a módosítás szükségszerű volt.

A bíróság mindezt az Szjt.94.§./1/ bekezdés b./ pontja szerint kötelezte az alperest nyilvános elégtétel adására, hiszen a jogsértő módon történő megváltoztatás és ily módon való felhasználás, egyik, a szerző által kért objektív jogkövetkezménye a nyilvános elégtétel adás lehet. Az alperes ugyan arra hivatkozott, hogy magánlevél formájában tenne eleget az elégtétel adásnak, de az alperes kiadványa nyilvánosságra került, sőt a peradatokból kitűnően szakmai vitát gerjesztett, ezért a felperes alapos igénye az, hogy nyilvánosan részesüljön elégtételben.

A bíróság a felperes által megfogalmazott szöveg helyett az ítélet rendelkező részének a közzétételét találta alkalmasnak az elégtétel adás szövegéül, ezzel együtt jár azonban, hogy a kiadó sajnálkozását kifejező mondatot elhagyta a közzétételre szánt szövegrészéből.

A felperes a jogosulatlan felhasználása ellenében díjazást kért.

A felperes díjkövetelése az Szjt.16.§./4/ bekezdése szerint megalapozott, s a bíróság itt jegyzi meg, hogy nem is eltúlzott, egy jelképes mértékű díjat kért a felperes.

Végül a felperes nemvagyoni kártérítésre is igényt tartott, amelyet az Szjt.94.§./2/ bekezdése szerint kellett a bíróságnak elbírálnia.

Az Szjt.94.§./2/ bekezdése az általános kártérítési felelősség szabályaira utal, amely a Ptk.339.§./1/ bekezdésében lefektetett.

E szerint aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. A kártérítés mértéke és módja a Ptk. 355.§./1/ bekezdése szerint nemvagyoni kártérítés is lehet a vagyoni kártérítés mellett.

A bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a felperest érte-e olyan nemvagyoni hátrány, amely reperálásra szorul. A peradatok alapján úgy ítélte meg, hogy a felperesnél a szakmai tudományos munkásságával összefüggésben ért jogsérelem miatt érhetett nemvagyoni hátrány, ilyen bekövetkeztetett. Ez kitűnik a felperes személyes írásbeli előadásaiból is. Bár annak mértékét a felperes nem bizonyította, a bíróság azonban úgy ítélte meg, hogy a Pp.164.§./1/ bekezdése szerint a felperes által felajánlott bizonyítás hiányában is alappal következtethető az, hogy a felperest hátrány érte, hiszen az izlandi nyelvet művelők köre szűk, a felperes előadása életszerű a tekintetben, hogy egyetemi tevékenysége, illetőleg a szakmai körben kifejtett munkássága okán és a felperes előadásából megismerték sérelmét, azt azonban pontosan nem lehet következtetni, hogy vajon ki, milyen megítélással áll hozzá az egyébként jórészt szakmai vitához, és ezen keresztül a felperes személyéhez.

Ezért a bíróság úgy ítélte, hogy hozzávetőleg a felperes által kért összeg alkalmas arra, hogy a felperest ért hátrányt kiküszöbölje.

A felperes által igényelt késedelmi kamat is megalapozott követelés, a bíróság a felperes által megjelölt időponttól kötelezte kamat megfizetésére, valamint arra az alperest, hogy a Pp.78.§./1/ bekezdése szerint fizesse meg a felperesnek a peres eljárás során felmerült első- és másodfokú együttes perköltséget.

Budapest, 2010. április 14. napján

Csíkyné dr. Szobácsi Julianna sk.

tanácselnök

A kiadmány hitelül:

Gné

II.

Fővárosi Ítéltábla
8.Pf.20.812/2010/8.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Keszthelyi Oszkár ügyvéd (....) által képviselt felperes neve(....) felperesnek, a Sár és Társai Ügyvédi Iroda (...., ügyintéző: dr. Sár Csaba ügyvéd) által képviselt (....) alperes ellen szerzői jogsértés megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2010. április 14. napján kelt 8.P.22.748/2008/29. sorszámú ítélete ellen az alperes 32., a felperes 33. sorszám alatti fellebbezése folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és megállapítja, hogy az alperes azzal sértette meg a felperes szerzői vagyoni jogait, hogy az általa kiadott A. G.: „.....” című könyv 56., 69., 79. és 82. oldalain a felperes engedélye nélkül módosított részleteket közölt korábbi műfordításából, a „.....” és „.....” című művekből, a további jogsértések megállapítása iránti keresetet elutasítja. Kötelezi az alperest, hogy a megállapított jogsértések miatt 15 napon belül a felperes felé magánlevélben fejezze ki sajnálkozását. A nem vagyoni kártérítés iránti keresetet elutasítja, és az elsőfokú perköltségről akként rendelkezik, hogy azt a felek maguk viselik, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

A másodfokú perköltséget a felek maguk viselik.

A felperes kérelmére a szükségtelenül lerótt 36.000 (Harminchatezer) forint fellebbezési illeték visszatérítésének van helye.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes A. G.:” című könyv kiadása során megsértette a felperes szerzői jogait, amikor a „...”, valamint a „....” című magyarra fordított művekből olyan idézeteket közölt, amely idézetek megváltoztatott, felperes nevéfelperes hozzájárulása nélküli szövegrészek. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül ezen ítéleti megállapítást tegye közzé egy ízben a saját költségén az című hetilapban.

Kötelezte az alperest továbbá, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 25.000 forint díjat, valamint 200.000 forint nem vagyoni kártérítést és az összeg után 2004. október 20. napjától a kifizetésig terjedő időre járó törvényes mértékű késedelmi kamatot, és 114.000 forint + áfa összegű perköltséget.

A megállapított tényállás szerint 1995-ben a felperes fordításában és jegyzeteivel két XIII. századi izlandi saga jelent meg „....” és „...” címmel. Az alperes 2003-ban adta ki A. G.: „...” című művet V. E. fordításában. A fordítás során V.E. felhasználta a felperes saga fordításainak egy részét is, a felhasznált szövegrészeket megváltoztatta, a lábjegyzetben utalt arra, hogy „módosítottam” a felperes fordítását, a módosításhoz azonban a felperes hozzájárulását nem kérte. Rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy mintegy 50 sor prózai és 6 sor versfordítást használtak fel a felperestől, 12 sor jegyzetszöveggel együtt.

A felperes keresetében sérelmezte, hogy műfordításait jogosulatlanul használták fel, valamint tájékoztatása nélkül a felhasznált fordításrészleteket meg is változtatták. Emiatt nyilvános elégtételadásra kérte kötelezni az alperest az hetilapban megjelenő, általa megszövegezett szöveg közlésével. Emellett a jogosulatlan felhasználás miatt 25.000 forint díj, továbbá 200.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte az alperest kötelezni.

Az alperes vitatta a keresetet, arra alapítva, hogy szabad felhasználás történt akkor, amikor V. E. műfordító idézett a korábbi, az általa lefordított műhöz kapcsolódó fordításokból, ahol pedig a korábbi fordítástól szükséges volt eltérni a szöveggörnyezet miatt, ott utalt a korábbi fordítás tényére, feltüntetve a fordító nevét.

Az alperes indítványára az elsőfokú bíróság szakértői véleményt szerzett be Schütz J. István eseti szakértőtől. A szakvéleményre alapítottan 8.P.632.365/2004/51. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította.

A felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította, leszögezve, hogy a perben eldöntendő kérdés az, hogy az alperes a műben a felperes fordításait jogosulatlanul használta-e fel vagy az az idézés szabályainak megfelelően, a szabad felhasználás körében történt, továbbá azon fordítások tekintetében, ahol a fordító a lábjegyzete szerint módosította a felperes fordítását, a mű megváltoztatása történt-e vagy az alperesi fordító saját, önálló fordítást készített.

Az új eljárás során az elsőfokú bíróság a hatályon kívül helyező végzésben foglalt előírásnak megfelelően meghallgatta V.E. műfordítót tanúként, továbbá elrendelte a Szerzői Jogi Szakértő Testület véleményének beszerzését is. A lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeképpen a felperes keresetét megalapozottnak találta. Leszögezte, hogy a felperes

alappal sérelmezte azt, hogy az általa készített fordítás egyes részleteinek az átvételekor azt hozzájárulása nélkül módosította a fordító, megváltoztatta a szöveget és így használta fel. Rámutatott, hogy a módosított szövegrész önmagában is jogosulatlan megváltoztatásnak minősült, mely esetben nem idézésről van szó, hanem egy szerzői mű részletének a felhasználásáról, amihez azonban az Szjt. 16. § (1) bekezdése szerint a szerző hozzájárulását kell kérni. Mivel ez nem vitatottan elmaradt, ezért az elsőfokú bíróság a felperes kérelmére a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szjt.) 94. § (1) bekezdés a) pontja szerint a jogsértés tényét megállapította mind a jogosulatlan felhasználás, mind a megváltoztatás terén. Ebből eredően az Szjt. 94. § (1) bekezdés b) pontja alapján kötelezte az alperest elégtétel adásra a kért nyilvánosságnak megfelelően, de annak szövegéül az ítélet rendelkező részének közzétételét írta elő a felperes által megfogalmazott szöveg helyett.

A jogosulatlan felhasználás ellenében az Szjt. 16. § (4) bekezdése szerint kötelezte az alperest a felperes díjkövetelésének megfizetésére, melynek keresetben megjelölt mértékét az elsőfokú bíróság nem találta eltúlzottnak.

A nem vagyoni kártérítésre vonatkozó felperesi kereseti kérelmet az Szjt. 94. §-ának (2) bekezdése alapján - visszautalva a Ptk. 339. § (1) bekezdésére - találta megalapozottnak. Mértéke és módja tekintetében a Ptk. 355. § (1) bekezdését tartotta irányadónak leszögezve, hogy a peradatok alapján úgy ítélte meg, hogy a felperes oldalán a szakmai tudományos munkásságával összefüggésben ért jogsérelem miatt nem vagyoni hátrány következhetett be. Ennek mértékét a felperes ugyan nem bizonyította, az elsőfokú bíróság azonban úgy ítélte meg, hogy e bizonyítás hiányában is alappal következtethető az, hogy a felperest hátrány érte arra tekintettel, hogy az izlandi nyelvet művelők köre szűk. Álláspontja szerint hozzávetőleg a felperes által kért összeg alkalmas arra, hogy a felperest ért hátrányt kiküszöbölje.

A felmerült első és másodfokú együttes perköltség összegéről a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján rendelkezett.

Az ítélet ellen mindkét fél fellebbezett.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a felperes keresetének elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte. Állítása szerint az elsőfokú ítélet mind a kártérítésre kötelezés, mind az idézéssel kapcsolatos szerzői jogi szabályok megsértésére vonatkozóan tett megállapításai tekintetében megalapozatlan.

Emellett az eset konkrét körülményei által nem indokolt körű nyilvánosság mellett rendelte el az elsőfokú bíróság az elégtételadást.

Sérelmezte továbbá az alperes, hogy az elsőfokú ítélet nem határozta meg a konkrét jogsértő magatartást, ezáltal értelmetlen és végrehajthatatlan.

Kifejtette a fellebbezésében azt is, miszerint a kár mértéke nem igazolt, a kártérítési felelősség alól kimentette magát azzal, hogy nem sértette meg a szerzői jogi törvényt, ugyanis a szükséges és elvárható gondossággal járt el jogtisztan kiadvány megjelentetése érdekében, szakmailag felkészült fordítót bízott meg a G. mű lefordításával és lektort kért fel a magyar fordítás ellenőrzésére. Ebből eredően az esetlegesen elkövetett jogsértés vonatkozásában

vétkesség nem terheli. Hiányzik továbbá a jogellenesség is, mivel nem sértette meg az Szjt. 34. §-ának (1) bekezdésében foglalt, az idézésre vonatkozó szabályokat. A jogsértő felhasználás hiányában kétségesnek tartotta a megfizetni rendelt felhasználási díj jogalapját és mértékét is, mely utóbbit mérlegelés nélkül fogadott el az elsőfokú bíróság. Hivatkozott arra is, hogy az Szjt. 13. §-a alá tartozó megváltoztatás nem történt, ennek hiányában a szerző személyhez fűződő jogának megsértésén alapuló nem vagyoni kártérítésnek akkor sem lenne helye, ha megállapítható, hogy túllépte az idézés jogszabályi kereteit.

Az elrendelt jogkövetkezmények pedig súlyosabbak, mint az esetlegesen bekövetkezett jogsérelem. E körben utalt az Szjt. 94. §-ának (1) bekezdésére, amely szerint jogsérelem esetén a polgári jogi igény alkalmazását az eset körülményeihez kell igazítani. Előadta, hogy a felperes maga is elismerte, hogy egy szűk szakmai kör szerzett tudomást arról, amit ő sérelmez. A felperes által megnevezett országosan terjesztett irodalmi, közéleti hetilap ezzel szemben több tízezres olvasói táborhoz jut el, amely nyilvánvalóan jóval tágabb, mint a felperes által megnevezett szűk kör, ezért az ítélet rendelkező részének az Hetilapban való közzététele súlyosan aránytalan jogkövetkezményt jelent.

Álláspontja az volt, hogy az Szjt. 34. §-ának (1) bekezdésében szabályozott előfeltételek közül csupán a harmadik, azaz az „eredetihez híven” történő átvétel tekintetében merült fel a perbeli jogvita. Nem volt kétséges ugyanis, hogy az idézés nem haladta túl az átvevő mű jellege és célja által megengedett módot és mértéket, a forrás és a szerző megjelölésre került, ezért a szabad felhasználás általános szabályait a felperes nem sértette meg.

Okfejtése szerint az eredetihez híven való idézés követelménye nem a szó szerintiségre, hanem a gondolatiság, az eredeti szerző véleményének, mondanivalójának megőrzésére vonatkozik. Ezen állításának alátámasztására fellebbezéséhez csatolta az alperesi törvényes képviselő Dr. M. T. egyetemi docens tanulmányát, a Magyar Műfordítók Egyesületének állásfoglalását, valamint Dr. P. Z. fordító, egyetemi oktató nyilatkozatát az irányadó szakmai gyakorlatról.

Vitatta fellebbezésében az alperes a Szerzői Jogi Szakértő Testület megállapításait az idézés és az átvétel körében.

Álláspontja szerint a Testület véleménye több okból aggályos, ezért a Fővárosi Bíróság nem megfelelően járt el akkor, amikor a szakvélemény kiegészítését az indítványa ellenére nem rendelte el. A Testület ugyanis az eldöntendő kérdésre - nevezetesen, hogy mi az idézéssel kapcsolatos szakmai gyakorlat - lényegében kitérő választ adott, kijelentve, hogy szövegváltoztatás előfordul, azonban a jogszabályt semmiféle szakmai szokás nem írhatja felül.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását kérte a perköltség, valamint a közzé teendő szöveg vonatkozásában.

Előadta, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított 114.000 forint + áfa összegű perköltség indokolatlanul és méltánytalanul alacsony figyelemmel arra, hogy a Fővárosi Ítéltábla a hatályon kívül helyező végzésében a felperesnek járó perköltséget 126.000 forintban jelölte

meg a megbízási szerződésben kikötött és áfával növelt díjra, valamint a fellebbezési illetékre tekintettel. Ezt az elsőfokú bíróság teljességgel figyelmen kívül hagyta, mivel az általa megítélt perköltség összege kevesebb, mint a másodfokú perköltség, így az egyértelműen nem szolgálhat a peres eljárás során felmerült első és másodfokú perköltség fedezésére. A megítélt 114.000 forint még az új elsőfokú eljárás költségét sem fedezi tekintettel arra, hogy csupán a szakértői vélemény költsége 78.000 forint volt. A felmerült összes első- és másodfokú perköltség összegét 493.000 forintban jelölte meg.

Kérte az ítélet megváltoztatását az elégtételadás körében is, újólapon indítványozva a felperes által megfogalmazott szöveg közzétételének elrendelését, szemben az ítélet rendelkező részének közzétételével. Előadta ekörben, hogy ez utóbbiból nem derül ki egyértelműen, hogy kinek a fordításáról van szó, ezért nem alkalmas az elégtételadásra.

Fellebbezési ellenkérelmet is előterjesztett a felperes, amelyben az elsőfokú bíróság ítéletének - a fellebbezésben vitatott perköltség, valamint az elégtételadás szövege kivételével - történő helybenhagyását indítványozta arra alapítva, hogy az teljes körű bizonyítási eljárás alapszik, melyből helyes ténybeli és jogi következtetéseket vont le az elsőfokú bíróság. Hangsúlyozta, hogy a Szjt-ben megfogalmazott „eredetihez híven” kitétel egyértelműen szövszerintiséget jelent az idézés során. Az ettől eltérő gyakorlat jogszabálysértő, ezért arra az ítélet nem alapítható.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében vitatta a felperes fellebbezésében foglaltakat. A perköltség körében előadta, hogy a peres eljárás elhúzódása és az ennek következtében felmerült többletköltségek a felperes perbeli magatartásával vannak összefüggésben, így - mivel azok feleslegesek és indokolatlanok voltak -, ezek viselésére a Pp. 80. § (2) bekezdése alapján az alperes nem kötelezhető. A polgári perrendtartás egyébként is a bíróság diszkrecionalitásába utalja a perköltség mértékének meghatározását. A Fővárosi Bíróság a perköltséget az ügyben tett jognyilatkozatok, készített beadványok terjedelmére figyelemmel és a perbeli képviselő során felmerülő ügyvédi munkaórák mennyiségével arányosan állapította meg.

Az elégtételadás szövege kapcsán arra hivatkozott, hogy bevett joggyakorlat és a jogkövetkezmények alkalmazása szempontjából megfelelő eszköz a bírósági döntés rendelkező részének közzététele.

Az alperes fellebbezése részben alapos, a felperes fellebbezése nem alapos.

Az Szjt. 4. § (2) bekezdése szerint szerzői jogi védelem alatt áll - az eredeti mű szerzőjét megillető jogok sérelme nélkül - más szerző művének átdolgozása, feldolgozása vagy fordítása is, ha annak egyéni, eredeti jellege van.

A 16. § (1) bekezdése kimondja, hogy a szerzői jogi védelem alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére. E törvény eltérő rendelkezése hiányában a felhasználásra engedély felhasználási szerződéssel szerezhető. A (4) bekezdés első fordulata folytán a szerzőt a mű

felhasználására adott engedély fejében díjazás illeti meg, amelynek - eltérő megállapodás hiányában - a felhasználáshoz kapcsolódó bevétellel kell arányban állnia. A (6) bekezdés alapján jogosulatlan a felhasználás különösen akkor, ha arra törvény vagy az arra jogosult szerződéssel engedélyt nem ad, vagy ha a felhasználó jogosultságának határait túllépve használja fel a művet.

A 17. § f) pontja szerint a mű felhasználásának minősül az átdolgozás (29. §). A 29. § értelmében a szerző kizárólagos joga, hogy a művét átdolgozza, illetve, hogy erre másnak engedélyt adjon. Átdolgozás a mű fordítása, színpadi, zenei feldolgozása, filmre való átdolgozása, a filmalkotás átdolgozása és a mű minden más olyan megváltoztatása is, amelynek eredményeképpen az eredeti műből származó más mű jön létre.

Az Szjt. 33. § (1) bekezdése alapján a szabad felhasználás körében a felhasználás díjtalan, és ahhoz a szerző engedélye nem szükséges. Csak a nyilvánosságra hozott művek használhatók fel szabadon e törvény rendelkezéseinek megfelelően. A 34. § (1) bekezdésének megfelelően a mű részletét - az átvevő mű jellege és célja által indokolt terjedelemben és az eredetihez híven - a forrás, valamint az ott megjelölt szerző megnevezésével bárki idézheti.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a műfordító felperes szerzői vagyoni jogai sérültek. Az alperes által kiadott műben szerepelnek olyan részletek, amelyeket az alperesi könyv fordítója nem az orosz alapműből, vagy az óizlandi eredeti szöveg alapján fordított, hanem a felperes által korábban óizlandi nyelvről készített műfordítást alapul véve azt módosította és az ekként megváltoztatott szövegrészt használta fel, anélkül, hogy a felperestől erre engedélyt kapott volna. Ez a magatartás az Szjt. 16. § (1) bekezdésébe ütközik, mivel a szerzői mű részletének engedély nélküli felhasználása, így annak az Szjt. 29. §-a szerinti átdolgozása is a szerző előzetes hozzájárulása esetén lehet csak jogszerű. Az elsőfokú bíróság általánosságban helytállóan jutott erre a következtetésre, figyelemmel a szakvéleményre is.

Nem értett egyet a másodfokú bíróság az alperes azon fellebbezési álláspontjával, mely szerint az Szjt. 34. § (1) bekezdése szerinti szabad felhasználás - idézés - megengedi a szövegtől való eltérést akkor, ha a mű gondolatisága sértetlen marad. Ezzel szemben a Fővárosi Ítéletábrla álláspontja az, hogy a hivatkozott jogszabály szövege egyértelmű, és az nem értelmezhető másként, mint hogy engedély és díj fizetése nélkül akkor lehet a már nyilvánosságra hozott mű részletét idézni, ha az az átvevő mű jellege és célja által indokolt terjedelemben, a forrás, szerző feltüntetésével és az eredetihez híven, azaz szó szerint történik. Ugyanakkor nem volt osztható a felperes álláspontja sem teljes körűen, mivel a keresetben kifogásolt ékezetbeli eltérés (Gunnar-Gunnár), különös tekintettel arra, hogy a sérelmezett fordítás orosz nyelvről történt, semmiképpen sem tekinthető olyan mértékű eltérésnek, ami az Szjt. 34. §-ának (1) bekezdésébe ütközne.

Az alperes által az álláspontjának alátámasztására a fellebbezési eljárásban becsatolt bizonyítékokat a Pp. 235. § (1) bekezdésében foglalt korlátozó szabály miatt figyelembe venni nem lehetett. Rámutat azonban a másodfokú bíróság, hogy az esetleges eltérő szakmai szokások a jogszabályt nem írhatják felül, a jogszabályi szöveg pedig kizárólag akként értelmezhető, hogy az idézés csak szó szerint történhet. Ebből következően nem volt alapos az

alperes fellebbezésének a szakvéleményével kapcsolatos aggálya, nem tévedett ezért az elsőfokú bíróság, amikor nem adott helyt az alperes - szakvélemény kiegészítésére irányuló - indítványának.

Helyesen hivatkozott azonban az alperes fellebbezésében arra, hogy az elsőfokú bíróság eljárási hibát vétett akkor, amikor nem fogalmazta meg az általa megállapított jogsértéseket. Nem osztható az elsőfokú ítéletnek az álláspontja, hogy annak megállapítására nem volt szükség, hogy a jogsértő felhasználás az alperesi kiadványban hol és mennyiben valósult meg. A jogsértés súlya, mértéke, az okozott jogsérelem nagysága, a díj és kárigény kérdéseiben a kifogásolt részletek egybevetése és vizsgálata nélkül megalapozott döntés nem volt hozható.

Mivel rendelkezésre állt a felperes műfordítása és az alperesi kiadvány, továbbá a felperes táblázatos formában megjelölte az eredeti és a felhasznált részeket, így azok egyszerű szöveghasonlításal egymással összevethetőek voltak, amelyet a másodfokú bíróság elvégzett annak megállapítása érdekében, hogy a keresetben sérelmezett szövegrészek közül melyik valósít meg jogsértést és milyen módon. E vizsgálat eredményeképpen az alábbi megállapítások tehetők.

Egyes szövegrészeknél, így a sérelmezett mű 54., 57., 65., és 68. oldalán található idézetek, valamint a 79. oldal első idézete esetében, a felperesi műfordításból szó szerinti felhasználás történt, így az idézés szabályainak - mivel annak további feltételei nem voltak vitások - megfelelt, ami az Szjt. 34. § (1) bekezdése szerint jogszerű. Ezekben az esetekben az alperes nem valósított meg jogsértést.

Más esetekben, így a 69. oldal másodikként kifogásolt szövegrésze és a 76. oldal kifogásolt szövegrésze esetén a fordító ugyan feltünteti a felperes nevét, de a szöveg nem is hasonlít a felperesi műfordításra. V. E. ott saját fordítást készített, ezért szükségtelenül utalt a felperes személyére, jogsértést azonban ezzel nem valósított meg.

Ugyanígy nem valósult meg a felperesi mű felhasználása azon esetekben, amikor az alperesi műben (70. oldal) lábjegyzetben az szerepel, hogy „vesd össze a felperes fordításával”, ezért ez szintén nem valósít meg jogsértést.

A fent írt műrészletek tekintetében, egyrészt a jogszerű szabad felhasználásra, másrészt a felhasználás hiányára tekintettel nem volt alapos a felperes jogsértés megállapítása iránti keresete, ezért ebben a részében a másodfokú bíróság - részben megváltoztatva az elsőfokú ítéletet - a felperes keresetét elutasította.

Jogsértőnek találta azonban a másodfokú bíróság a sérelmezett kiadvány 56., 69. és 82. oldalán található szövegrészleteit, valamint a 79. oldalon másodikként megjelölt szövegrészletét, melyeket a fordító a felhasználás során a „módosítottam” megjelöléssel látott el. Ezeknél a szövegeltérés és felhasználás ténye egyértelműen megállapítható, amelyhez a fordító a szerző felperes engedélyét nem kérte, ezért az Szjt. 16. § (1) és (6) bekezdései alapján, figyelemmel a 34. § (1) bekezdésében írtakra is, megállapítható a jogszerűtlen felhasználás. Erre a körre szűkítetten a másodfokú bíróság megállapította, hogy a felperes szerzői vagyoni jogait az alperes megsértette.

A fenti módon meghatározott jogsértő felhasználás után a felperes alappal követelhet díjat az Szjt. 16. § (4) bekezdése szerint, ennyiben osztható volt az elsőfokú ítélet. Díjigénye az Szjt. 94. § (1) bekezdésének e) pontjában szabályozottak szerint gazdagodás visszatérítéseként alapos. Tekintettel arra, hogy a díj mértékét az elsőfokú ítélet maga is jelképesnek tekintette, ezzel a másodfokú bíróság egyetértve - figyelemmel a felhasználás megállapított mértékére és módjára is - a díj mértéke tekintetében az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Az elégtétel adására kötelezést a felperes alappal igényelte az Szjt. 94. § (1) bekezdés c) pontja alapján. A másodfokú bíróság azonban egyetértett az alperes érveivel, miszerint az elégtételnek az okozott jogsérelemmel arányban kell állnia, melynek megállapítása során a bíróságnak az eset összes körülményére figyelemmel kell lennie. A perbeli esetben a jogsértés - mennyiségét tekintve - kis súlyú volt, ezért az elsőfokú bíróság által megállapított elégtétel nem állt ezzel arányban. A felperes által hivatkozott szakmai körök érdeklődése ebben a tekintetben nem volt értékelhető. Az országos folyóiratban történő megjelenés helyett a Fővárosi Ítéltábla elegendőnek találta, hogy az alperes sajnálkozását bocsánatkérő magánlevélben fejezze ki, ezért etekintetben az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta.

Nem volt osztható az elsőfokú ítéletnek a nem vagyoni kártérítésre vonatkozó rendelkezése sem. A nem vagyoni kártérítés a személyhez fűződő jogok megsértése esetére alkalmazható jogkövetkezmény, ilyet azonban az elsőfokú bíróság nem állapított meg, és a felperes keresetének módosításában is csak a szerzői és művészi jóhírneve sérelmére hivatkozott műve megváltoztatását kifogásolva. Erre tekintettel a kárigény alapjául a szerző személyhez fűződő jogai körébe tartozó, az Szjt. 13. § (1) bekezdésében szabályozott, a mű integritásának a sérelme merülhetett fel. Eszerint a szerző személyhez fűződő jogát sérti művének mindenfajta eltorzítása, megcsonkítása vagy más olyan megváltoztatása vagy megcsorbítása, amely a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes. A felperes által sérelmezett „módosítottam a fordítást” kifejezés, vagy az adott módon történt megváltoztatás a másodfokú bíróság megítélése szerint nem elegendő ehhez. A szavak általánosan elfogadott jelentése szerint e kifejezés nem hordoz olyan bántó többlettartalmat, ami alapján személyiségi jogi sérelem megállapítható és így nem vagyoni kártérítés jogalapját jelenthetné. Jogellenes magatartás hiányában ezért a másodfokú bíróság a felperes nem vagyoni kárigényét megalapozatlannak találta, és az elsőfokú bíróság ítéletét etekintetben is megváltoztatta és a keresetet e részben is elutasította.

Mindez az elsőfokú perköltség viselésére is kihatott, a másodfokú bíróság a pernyertesség-pervesztesség megváltozott arányára és a felek által előlegezett költségekre tekintettel akként rendelkezett, hogy azt a felek maguk viselik a Pp. 81. § (1) bekezdése szerint.

A fentiek értelmében a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az ismertetett részben megváltoztatta, egyebekben helybenhagyta.

A Pp. 81. § (1) bekezdés második fordulata alapján a másodfokú költségeiket a peres felek maguk viselik.

A hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban szükségtelenül lerótt újabb fellebbezési illeték visszatéríthetőségéről az 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 79. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó 80. § (1) bekezdés i.) pontja szerint rendelkezett.

Budapest, 2010. szeptember 9.

. Lesenyei Terézia s.k.

a tanács elnöke

Dr. Békefiné Dr. Mózsik Tímea s.k.

előadó bíró

. Pullai Ágnes s.k.

bíró

A kiadmány hitelével: